

УДК 338.43:631.3:631.11
JEL: Q13, R52

Петро Пивовар, Олександр Чайкін, Дмитро Дідух

*Житомирський національний агроекологічний університет
Україна*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проблеми технічного забезпечення характерні для підприємств, що запроваджують інноваційні технології, виробляють органічну продукцію. Доведено, що збитковість галузі, відсутність ліквідної застави, висока ймовірність неповернення кредитів і недосконалість законодавчих механізмів уповільнює оновлення технічного оснащення екологічно орієнтованих підприємств. Обґрунтовано, що економічна підтримка зазначених товаровиробників має бути одним з важливих складників державної аграрної політики.

Ключові слова: машинно-тракторний парк, сільськогосподарські підприємства, органічне виробництво, технічне забезпечення, державна підтримка, ефективність, фінансовий лізинг.

Петр Пивовар, Александр Чайкин, Дмитрий Дидух

*Житомирский национальный агроэкологический университет
Украина*

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА ТЕХНИЧЕСКОГО ОСНАЩЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИ ОРИЕНТИРОВАННЫХ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Проблемы технического обеспечения характерны для предприятий, которые внедряют инновационные технологии, производят органическую продукцию. Доказано, что убыточность отрасли, отсутствие ликвидного залога, высокая вероятность невозврата кредитов и несовершенство законодательных механизмов замедляет обновление технического оснащения экологически ориентированных предприятий. Обоснованно, что экономическая поддержка указанных товаропроизводителей должна быть одной из важных составляющих государственной аграрной политики.

Ключевые слова: машинно-тракторный парк, сельскохозяйственные предприятия, органическое производство, техническое обеспечение, государственная поддержка, эффективность, финансовый лизинг.

Petro Pyvovar, Oleksandr Chaikin, Dmytro Didukh

*Zhytomyr National Agroecological University
Ukraine*

STATE SUPPORT OF TECHNICAL PROVISION OF ECOLOGICALLY ORIENTED AGRICULTURAL ENTERPRISES

The purpose of the paper is to study the ecologically oriented agricultural enterprises technical equipment state support features. It has been proved that machine-tractor fleet which consists of power facilities set, agricultural machinery and implements that are designed to perform agricultural operations is an important component of the technical service agricultural enterprises. Modern machinery manning and highly effective use of as separated aggregates, technological complexes, as well as tractor fleet enterprises in general is the basis of agricultural products production maximum, its quality and competitiveness provision. It has been established that technical provision problems that are typical for enterprises that implement innovative technologies, produce organic products. It has been proved that unprofitable industries, lack of liquid mortgage, high probability of credit return failure and legal mechanisms imperfection slows down ecologically oriented enterprises technical equipment upgrade. It has been grounded that economic support of above-mentioned producers, should be an important part of the state agricultural policy.

Key words: *machine-tractor fleet, agricultural enterprises, organic production, technical provision, state support, efficiency, financial leasing.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку Україні необхідно створити комплекс заходів щодо фінансування сільського господарства в контексті реформування та переходу від дотаційної до ринкової системи підтримки агропромислового комплексу. Проте переважна більшість комерційних установ не зацікавлені у фінансуванні сільськогосподарських виробників, що пояснюється сезонністю діяльності останніх, невідповідністю їх сучасним міжнародним вимогам і стандартам, відсутністю ліквідного забезпечення тощо [2]. Наявний мораторій на іпотеку земель сільськогосподарського призначення також уповільнює розвиток кредитного забезпечення підприємств аграрного сектора економіки [5].

Специфіка аграрного виробництва робить вітчизняних сільськогосподарських виробників неконкурентоспроможними на кредитному ринку й зумовлює необхідність державної підтримки. Ураховуючи, що діяльність сільськогосподарських підприємств в умовах ринкової економіки неможлива без періодичного використання різноманітних форм залучення коштів із зовнішніх джерел, особливо у вигляді кредитів, державі необхідно створити сприятливе економічне середовище для стимулювання кредитування сільськогосподарської галузі, де пріоритетними мають стати екологічно орієнтовані підприємства. Адже ця продукція користується значним попитом на закордонних ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників відображені в наукових працях В. С. Габора [3], М. М. Гуменюк [4], Є. М. Данкевича [6, 15], Р. П. Паламарчука [8], С. П. Ковальової [8], О. Л. Попової [12] та ін. Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств на основі екологізації виробництва досліджено в наукових працях вітчизняних економістів, таких як:

В. Я. Амбросов [1], В. Д. Войтюк [17], Р. І. Рудик [13], Т. Ю. Приймачук [13] та ін. Науково-методологічні здобутки перелічених авторів є вагомим внеском у розвиток аграрної науки. Зазначену проблематику досліджували й автори статті, при цьому недостатньо вивченими залишаються особливості державної підтримки технічного оснащення екологічно орієнтованих сільськогосподарських підприємств.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей державної підтримки технічного оснащення екологічно орієнтованих сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є ланкою, що, з одного боку, може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції у світовий економічний простір, а з іншого – зростанням доходів сільського населення, задіяного в аграрній економіці, яке становить понад третину всього населення країни, дати мультиплікативний ефект у розвитку інших галузей національної економіки [1]. Однією із необхідних передумов розвитку аграрного сектора економіки є державна підтримка вітчизняних товаровиробників [9].

Стан державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників на 2017 р. регулюється трьома законодавчими ініціативами: акт від 15.09.2016 р. № 5000 “Про Державний бюджет України на 2017 рік”, № 5131 “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо удосконалення складання та виконання бюджетів)”, який передбачає держпідтримку АПК в обсязі 1 % від ВВП протягом п’яти років, і № 5132 “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році” [7].

У законі № 5000 вказано, що державна підтримка для аграріїв на 2017 р. становитиме 5,5 млрд грн, тобто 1 % від ВВП усієї країни. Отже, аграрії одержуватимуть дотації в розмірі 1 % виробленої ними продукції протягом п’яти років. При цьому 4 млрд грн буде виділено на програму прямих дотацій сільгосптоваровиробникам, а саме на: тваринництво (виробникам м’яса), овочівництво, садівництво, виноградарство, ягідництво та переробку молокопродуктів (сир, згущене молоко, сметана). У пріоритеті буде галузь тваринництва: її одержать ті виробники, які збувають продукцію на внутрішньому ринку, проте вони не одержать компенсацію ПДВ за експорту.

Виділені державою кошти (4 млрд грн) розподілятимуть рівними частинами на 12 місяців й у відсотковому співвідношенні ділитимуть пропорційно між компаніями-заявниками, залежно від того, скільки кожна компанія заплатить внутрішнього ПДВ у бюджет. Тобто, чим більше підприємство сплатило в бюджет коштів, тим більше воно може одержати дотацій. Ще 1,5 млрд грн з виділених 5,5 млрд грн спрямують на програми розвитку АПК, а саме: 500 млн грн – на сільськогосподарське машинобудування та компенсацію придбання сільськогосподарської техніки

(переважно вітчизняного виробництва) та 700 млн грн – на програми кредитування (аграрне страхування та запуск Фонду гарантування кредитів АПК), а також на низку інших програм [7]. Зазначені програми повинні позитивно позначитися на роботі галузі, однак державні дотації в Україні набагато нижчі від фінансової підтримки товаровиробників у розвинутих країнах світу.

У світовій практиці є два основні підходи з розвитку аграрного виробництва. У тих країнах, де аграрний сектор виконує роль допоміжного сегмента економіки, насамперед соціальну функцію (зайнятість населення, створення умов для розвитку сільських територій), працює модель дотацій для виробника, коли держава доплачує за одиницю виробленої продукції чи площі землі, що перебуває в обробітку. Така модель підтримки притаманна більшості європейських країн. Іншу модель частіше використовують у країнах, які відіграють ключову роль на ринку експорту продовольства, насамперед у США та Канаді. У цій моделі застосовують механізми непрямой підтримки, коли аграрний виробник може одержати “дешеві” і “довгі” кредити під 3–5 % річних на 10–20 років.

Порівнюючи обсяг державної підтримки в Україні з іншими країнами, можна стверджувати про високий показник надання державної підтримки (субсидій) сільському господарству у європейських країнах, що відповідно й формує вищий рівень конкурентоспроможності європейської аграрної продукції, порівняно з вітчизняною. У країнах Європейського Союзу (ЄС) діє єдина сільськогосподарська політика, загальний обсяг підтримки аграрного сектора в країнах ЄС становить майже 60 млрд євро щорічно, а це близько 525 євро/га або 20 % від валової продукції сільського господарства. Залежно від країни державна підтримка галузі коливається, зокрема, у Нідерландах і Бельгії – близько 500 євро/га, Польщі – 345 євро/га, у той час як в Україні цей показник балансує в межах 10–20 євро/га (з урахуванням коштів, що залишилися в рамках дії спеціального режиму з ПДВ). Так, у ЄС 21 % валової сільськогосподарської продукції компенсує держава за рахунок різних програм державної підтримки, Туреччині – 23 %, РФ – 12 %, Канаді – 11 %, США – 7 %, у той час як в Україні – 1–1,5 % [2].

У всіх розвинутих країнах державне регулювання було спрямоване на створення загальногосподарського клімату заохочення до оновлення основних фондів, на надання різнопланових пільг, у тому числі й податкових, фірмам, які впроваджували сучасні види обладнання через лізингові операції. Ці проблеми особливо актуальні для екологічно орієнтованих підприємств, які одним із напрямів своєї діяльності вибрали виробництво органічної продукції.

Ми пропонуємо вдосконалити вже наявний механізм фінансового лізингу на основі державної фінансової підтримки екологічно орієнтованих підприємств з використанням групування на основі навантаження на наявну, працездатну техніку. Відповідно до технічного навантаження пропонуємо всі сільськогосподарські підприємства розділити на три групи [10]. Кожній групі

ми присвоюємо відповідний відсоток авансового платежу, який держава компенсує під час придбання сільськогосподарської техніки (лише трактори та комбайни) першій групі – 15 %, другій – 25 %, третій – 35 %. Дослідивши фінансовий і технічний стан 45 сільськогосподарських підприємств Черняхівського, Володарсько-Волинського та Червоноармійського районів Житомирської області, ми зробили висновок, що першій групі технічне навантаження буде відповідати до 100 ум. ет. га на 1 ум. ет. трактор, другій – 101–200 і третій – 201 і більше (табл. 1).

Таблиця 1

Групування сільськогосподарських підприємств за коефіцієнтом технічного навантаження, 2016 р.

Показники	Група сільськогосподарських підприємств за коефіцієнтом технічного навантаження (припадає на 1 ет. трактор, ум.-ет. га)		
	до 100	101-200	201 і більше
Відсоток авансового платежу	15%	25%	35%
Кількість підприємств у групі	11	23	11
Черняхівський район	6	8	1
Володарсько-Волинський район	5	4	1
Червоноармійський район	0	11	9
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	1399,3	1755	1786,2
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	22,4	122,5	149,7
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	-6,8	67	49,1

Джерело: власні розрахунки авторів на основі даних річних звітів Володарсько-Волинського, Червоноармійського та Черняхівського департаментів агропромислового розвитку [11].

Порівняльний розрахунок варіантів державної підтримки технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств здійснено на матеріалах: СТОВ “Прометей”, ПП “Галекс-Агро” та ПСПО “Полісся” (табл. 2). ПП “Галекс-Агро” є одним з найбільш відомих “органічних” господарств на Житомирщині, яке спеціалізується на вирощуванні зернових і технічних культур, виробництві молока та м’яса. ПП “Галекс-Агро” є базовим господарством з виробничої перевірки ґрунтозахисних технологій вирощування культур, заходів щодо розширеного відтворення родючості ґрунтів і виробництва екологічно безпечних продуктів харчування [16]. У березні 2009 р. землі підприємства були атестовані інспекторами сертифікаційних компаній ІМО та “Органік Стандарт”. У 2016 р. посівна площа цього господарства становила 5,1 тис. га.

Запропонований нами механізм фінансового лізингу для екологічно орієнтованих сільськогосподарських підприємств дозволяє залучати сучасне обладнання. Одним із напрямів придбання сільськогосподарської техніки в лізинг є її імпорт. Щодо специфіки визначення ефективності лізингової операції в процесі імпортування цієї техніки виникає додатковий ризик – зміна курсів валют, оскільки ціну об’єкта лізингової угоди визначають в іноземній валюті.

Порівняльний розрахунок варіантів державної підтримки технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств, 2016 р.

Показник	Сільськогосподарське підприємство		
	СТОВ “Прометей”	ПП “Галекс- Агро”	ПСПО “Полісся”
Технічне навантаження, ум. ет. га на 1 ум. ет. трактор	86,4	163,7	260,0
Аванс, %	15	25	35
Аванс, тис. грн	80,8	134,7	188,6
Комісія, тис. грн	12	10	9,2
Вартість лізингової угоди, тис. грн	45,8	40,4	35,2
Загальна вартість техніки з урахуванням лізингових платежів, тис. грн	584,8	510,2	442,2
Переплата, тис. грн	46,0	- 28,6	- 96,6

Джерело: розраховано автором за допомогою лізингового калькулятора.

Не дивлячись на те, що сільськогосподарська техніка вітчизняних виробників широко відома аграріям, однак дедалі частіше на наших полях з'являється імпортна техніка. Розвиток сільського господарства відбувається дуже швидко, при цьому імпортна техніка дозволяє ефективніше працювати з традиційними та новими сучасними сільськогосподарськими культурами. Для впровадження високопродуктивних технологій потрібна техніка більшої потужності й можливостей.

Сільськогосподарський товаровиробник, купуючи імпортну техніку, одержує ряд переваг, які повністю себе окуповують і становлять оптимальне співвідношення “ціна–якість”. Основними перевагами імпортної техніки нині є економічність, комфортабельність (кондиціонер, зручна система управління, супутниковий навігатор та ін.), висока стійкість до поломок, підвищена надійність, маневреність, економія часу на поворотній смузі, мінімальні витрати часу, висока продуктивність та ін.

Поряд з перевагами можна виділити й недоліки, основними з яких є вартість ремонту, час пошуку й заміни деталей, високі експлуатаційні витрати, висока вартість комплектувальних – навісних і причіпних пристроїв; експлуатація іноземної техніки вимагає від персоналу певних знань і навичок, проте таких курсів підвищення кваліфікації в Житомирській області поки що не створено; потребує відповідних умов зберігання, за недотримання яких техніка швидко виходить з ладу.

Необхідно зазначити, що обсяг випуску вітчизняної сільськогосподарської техніки є незначним. Це зумовлено, з одного боку, обмеженим державним фінансуванням, а з іншого – низьким платоспроможним попитом на неї аграрних товаровиробників. В Україні поки що не створено дієвої системи маркетингу машин й обладнання на рівні областей і районів, не відпрацьовано механізм довгострокового кредитування та дотування сільгоспідприємств, до цього часу не поставлено на комерційну основу лізинг техніки, недостатньо

дієвим є механізм щодо забезпечення його ефективності та повернення коштів.

Ринок складної сільськогосподарської техніки в Україні представлений чотирма основними субринками: вітчизняної нової техніки; нової техніки іноземного виробництва (країн далекого зарубіжжя); нової техніки виробництва країн СНД (головним чином Білорусії); техніки іноземного виробництва, що була у використанні. На ринку складної техніки значна частина пропозицій припадає на техніку іноземного виробництва, що була у використанні. За останній період в Україну щорічно ввозять лише зернозбиральних комбайнів до однієї тисячі одиниць. Головними країнами-постачальниками зернозбиральних комбайнів нових і тих, що були у використанні, є Німеччина (44,2 %) і Росія (33,3 %). На інші країни, разом узяті, припадає до 22,5 %. У зв'язку із цим слід запроваджувати нові для економіки нашої країни підходи оновлення технічної бази та модернізації основних фондів аграрних підприємств різних форм власності, для активізації підприємницької діяльності й пошвидження процесів оновлення технічного потенціалу.

У процесі реформування аграрного сектора економіки нашої держави відбулося розшарування сільськогосподарських підприємств різних форм власності за економічними та фінансовими можливостями. Від забезпечення фінансового стану підприємств залежить, який спосіб формування та використання своїх машинно-тракторних парків для них буде доступний.

Держава має сприяти формуванню та функціонуванню ринку використаної техніки. Необхідно прийняти законодавчо-правові та нормативні акти, які б сприяли його функціонуванню. У першу чергу, це стосується організації купівлі-продажу, відновлення та реалізації частково зношених машин, техніки, що була у використанні, а також вузлів, агрегатів і запасних частин. На нашу думку, в цій ситуації необхідно створювати єдиний інформаційний простір інфраструктури виробничо-технічного забезпечення придбання та продажу техніки, що була у використанні, забезпечити взаємну економічну зацікавленість між заводами-виробниками та сільськогосподарськими товаровиробниками в удосконаленні системи повторного використання технічних засобів.

У зв'язку з тим, що вторинний ринок техніки в Україні перебуває на стадії становлення, значний інтерес має вивчення та використання зарубіжного досвіду торгівлі машинами, які вже були у використанні, за цінами, що відповідають їхньому фізичному та моральному зносу.

Однією із складових частин фінансового забезпечення формування й оновлення машинно-тракторних парків сільськогосподарських підприємств є кредити комерційних, державних і кооперативних банків. З метою одержання інформації щодо вагомості екологічних і соціальних ризиків сільськогосподарських підприємств – позичальників для вітчизняних кредиторів та оптимальних, на думку фахівців, розмірів, терміну та забезпеченості кредиту було розроблено відповідну анкету та проведено інтерв'ю з представниками системно важливих банків м. Житомир: ПАТ

“Приватбанк”, АТ “Ощадбанк”, АТ “Укрексімбанк”, АТ “Дельта Банк”, АТ “Райффайзен Банк Аваль”, ПАТ “Укрсоцбанк”, ПАТ “Промінвестбанк”. Саме тому було проведено інтерв’ю провідних фахівців цих банківських установ [14].

За результатами дослідження було визначено чинники економічних, екологічних і соціальних ризиків підприємств позичальників. Проаналізувавши думки експертів, визначено їхню вагомість. Результати аналізу думок експертів доводять, що виробництво органічної продукції та наявність екологічного сертифіката в підприємства – позичальника є не визначальним, але досить вагомим, що доводить зацікавленість кредиторів у співпраці з інноваційно активними, екологічно та соціально відповідальними виробниками.

Висновки. Економічна підтримка сільського господарства має бути однією з важливих складових частин аграрної політики держави. Ураховуючи досвід країн ЄС, фінансову підтримку переважно спрямовують на модернізацію, технічне й технологічне переоснащення екологічно орієнтованих сільськогосподарських товаровиробників. Але для того, щоб це забезпечити в кожній країні ЄС створено спеціальні інституції, так звані Гарантійні сільськогосподарські фонди. Наприклад, у Польщі – це Агенція реструктуризації та модернізації сільського господарства, у Чехії – це Підтримувальний і гарантійний фонд.

Наразі в Україні такої інституції не створено, а питання, які б вона вирішувала, покладено на сільськогосподарських товаровиробників. Керівники аграрних підприємств не завжди приймають правильні рішення щодо вибору кредитної програми, правильності оформлення документів на державні дотації та допомогу. Підписані керівниками договори надання кредитних послуг комерційними банками дуже часто містять “підводні рифи”, які керівники не в змозі замітити, що призводить до фінансової залежності перед комерційними банками і навіть до їхнього банкрутства. В організаційній структурі аграрного сектора необхідна інституція, яка буде об’єднувальною ланкою між сільськогосподарськими товаровиробниками, операторами аграрного фінансового ринку та державою.

Провідними напрямками спрямування вітчизняних бюджетних коштів в аграрному секторі повинні бути: збільшення виробничих циклів з переробки сільськогосподарської сировини на внутрішніх ринках; розвиток системи аграрної логістики відповідно до потреб ринку; підвищення технологічного рівня сільськогосподарського виробництва. Крім того, сучасний розвиток світового агровиробництва вимагає перегляду ряду методів і технологій виробництва для задоволення міжнародних вимог до якості та безпеки продуктів харчування, адже саме покращення агроєкосистеми та розвиток органічного сільськогосподарського виробництва є ключовими пріоритетами в більшості країн світу, у тому числі європейських.

Список використаних джерел

1. Амбросов В. Я. Наукові положення удосконалення економічного і

господарського механізмів розвитку сільського господарства / В. Я. Амбросов, Т. Г. Маренич // Економіка АПК. – 2005. – № 10. – С. 14–18.

2. Зінчук Т. О. Європейський досвід формування ринку сільськогосподарських земель: реалії та перспективи для України / Т. О. Зінчук, В. Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2016. – № 12. – С. 84–92.

3. Габор В. С. Формування механізму ефективного господарювання сільськогосподарських підприємств / В. С. Габор // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3. – С. 101–104.

4. Гуменюк М. М. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / М. М. Гуменюк. – К., 2014. – 20 с.

5. Данкевич В. Є. Стан використання орендованих земель та дотримання договірних зобов'язань інвесторами / В. Є. Данкевич // Вісник ЖНАЕУ. – 2012. – № 2. – Т. 2. – С. 19–26.

6. Данкевич Є. Переваги і ризики надконцентрації агропромислового виробництва та земельних ресурсів: економічний, екологічний та соціальний аспект [Електронний ресурс] / Є. Данкевич, В. Данкевич // *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. – 2016. – Vol. 2. – No. 3. – С. 60–74. – Режим доступу: www.are-journal.com.

7. Ліга: Закон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon>.

8. Економіко-екологічні аспекти матеріально-технічного забезпечення інтегрованих підприємств в умовах інтенсивного землеробства: практичні рекомендації / Р. П. Паламарчук, С. П. Ковальова [та ін.] ; «Житомирська філія ДУ Інститут охорони ґрунтів України». – Житомир, 2015. – 88 с.

9. Павленко О. Новий інструмент підтримки селен [Електронний ресурс] / О. Павленко // Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/04/9/537766>.

10. Пивовар А. М. Вплив НТП на процеси формування та ефективності використання машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств / А. М. Пивовар, П. В. Пивовар // Вісник ЖНАЕУ. – 2015. – № 1(48). – Т. 2. – С. 105–116.

11. Пивовар П. В. Формування та ефективність використання машинно-тракторних парків сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец.: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / П. В. Пивовар. – Житомир, 2013. – 21 с.

12. Попова О. Л. Нові пріоритети спільної аграрної політики ЄС на 2014–2020 роки: стратегічні орієнтири для розвитку агросфери України / О. Л. Попова // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 89–96.

13. Методичні рекомендації щодо оптимізації виробничої структури високотоварних сільськогосподарських підприємств Житомирської області /

Р. І. Рудик, Т. Ю. Приймачук, Є. М. Данкевич [та ін.] ; Ін-т сільського госп-ва Полісся НААН. – Житомир, 2016. – 97 с.

14. Чайкін О. В. Екологічна сертифікація виробництва та еволюція екологічних потреб споживачів / О. В. Чайкін // Збалансоване природокористування. – 2013. – № 2–3. – С. 99–104.

15. Dankevych Y. M. The utilization of natural resources under the conditions of intersectoral intergration / Y. M. Dankevych // The advanced science journal. – 2013. – № 8. – pp. 7–11.

16. Dankevych Y. Ecologically certified agricultural production management system development [Electronic resource] / Y. Dankevych, V. Dankevych, O. Chaikin // Agricultural and Resource Economics : International Scientific EJournal. – 2016. – Vol. 2. – No. 4. – pp. 5–16. – Mode of access : www.arejournal.com.

17. Voytyuk V. D. Organization and economic mechanism of technical innovation potential agricultural production : financial aspects / V. D. Voytyuk, A. V. Voytyuk // Scientific Bulletin of National University of Life and Environmental Sciences Ukraine. Series : Engineering and Energy. – 2015. – No. 226. – pp. 194–201.

References

1. Ambrosov, V. Ya. (2005), Scientific and economic position of improvement of economic mechanisms for agricultural development. *Ekonomika APK*, no. 10, pp. 14–18.

2. Zinchuk, T. A. and Dankevych, V. Y. (2016), European experience of agricultural land market formation. *Ekonomika APK*, no. 12, pp. 84–92.

3. Habor, V. S. (2012), Formation mechanism of effective management of agricultural enterprises. *Innovatsijna ekonomika*, no. 3, pp. 101–104.

4. Humeniuk, M. M. (2014), Organizational-economic mechanism to ensure the efficiency of agricultural enterprises, Abstract of Ph.D. dissertation, Economy and management of enterprises (by types of economic activity), NSC “Institute of Agricultural Economic”, Kyiv, Ukraine.

5. Dankevych, V. (2012), Leased Land Use State and Investors Contractual Obligations Compliance. *Visnyk ZhNAEU*, no. 2, vol. 2, pp. 19–26.

6. Dankevych, Ye. and Dankevych, V. (2016), Benefits and risks overconcentration agricultural production and land resources: economic, environmental and social aspect. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 2, no. 3, available at: www.are-journal.com.

7. Liga: Zakon [Online], available at: <http://www.ligazakon>.

8. Palamarchuk, R. P., Kovalova, S. P. and others (2015), *Ekonomiko-ekolohichni aspekty materialno-tekhnichnoho zabezpechennia intehrovanykh pidpriemstv v umovakh intensyvnoho zemlerobstva: praktychni rekomendatsii* [Economic and ecological aspects logistic support integrated enterprises in the

conditions intensive agriculture: practical advice], “Zhytomyrska filiiia DU Instytut okhorony gruntiv Ukrainy”, Zhytomyr, Ukraine.

9. Pavlenko, O. (2015), The new instrument of rural support. *The economic truth* [Online], available at: <http://www.epravda.com.ua/columns/2015/04/9/537766>.

10. Pyvovar, A. M. and Pyvovar, P. V. (2015), The impact STP of the process on the formation and effective use of machine and tractor fleet of agricultural enterprises. *Visnyk ZhNAEU*, no. 1(48), vol. 2, pp. 105–116.

11. Pyvovar, P. V. (2013), Forming and Efficiency Using of Machines and Tractor Fleet, Abstract of Ph.D. dissertation, Economy and management of enterprises (by types of economic activity), Lviv National Agrarian University, Lviv, Ukraine.

12. Popova, O. (2013), New priorities of the Common Agricultural Policy for 2014-2020: strategic objectives for the development of Ukraine’s agrarian sector. *Ekonomika APK*, no. 12, pp. 89–96.

13. Rudyk, R. I., Prymachuk, T. Yu., Dankevych, Y. M. and other (2016), *Metodychni rekomendatsiyi schodo optymizatsiyi vyrobnychoyi struktury vysokotovarnykh silskohospodarskykh pidpryyemstv Zhytomyrskoyi oblasti* [Methodical recommendations for optimizing of industrial structure high commodity agricultural enterprises of Zhytomyr region], In-t silskoho hosp-va Polissya NAAN, Zhytomyr, Ukraine.

14. Chaykin, O. V. (2013), Environmental certification of production and ecological evolution of consumer needs. *Zbalansovane pryrodokorystuvannya*, no. 2–3, pp. 99–104.

15. Dankevych, Y. M. (2013), The utilization of natural resources under the conditions of intersectoral intergration. *The advanced science journal*, no. 8, pp. 7–11.

16. Dankevych, Y., Dankevych, V. and Chaikin, O. (2016), Ecologically certified agricultural production management system development. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 2, no. 4, pp. 5–16, available at: www.are-journal.com.

17. Voytyuk, V. D. and Voytyuk, A. V. (2015), Organization and economic mechanism of technical innovation potential agricultural production: financial aspects. *Scientific Bulletin of National University of Life and Environmental Sciences Ukraine*. Series: Engineering and Energy, no. 226, pp. 194–201.

[How to cite this article? Як цитувати цю статтю?](#)

Стиль – ДСТУ:

Пивовар П. Державна підтримка технічного оснащення екологічно орієнтованих сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / П. Пивовар, О. Чайкін, Д. Дідух // *Agricultural and Resource Economics* :

International Scientific E-Journal. – 2017. – Vol. 3. – No. 1. – pp. 152–163. – Mode of access : www.are-journal.com.

Style – Harvard:

Pyvovar, P., Chaikin, O. and Didukh, D. (2017), State support of technical provision of ecologically oriented agricultural enterprises. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, [Online], vol. 3, no. 1, pp. 152–163, available at: www.are-journal.com.